

Riihimäen esiopetuksen opetussuunnitelma 1.8.2023 alkaen, paikalliset
tarkennukset esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin

Varhaiskasvatus 6/2023

Sivistyksen ja hyvinvoinnin lautakunta 7.6.2023

Päivitetty 5.2.2025

Sisällys

1	Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma	1
2	Esiopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet	2
3	Kasvua ja oppimista tukeva toimintakulttuuri	4
4	Esiopetuksen toteuttamisen periaatteet	5
5	Lapsen kasvun ja oppimisen tuki	9
6	Opiskeluhoolto	12
7	Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva esiopetus	13

1 Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma

Riihimäen paikalliset tarkennukset lukuun 1

Riihimäen esiopetuksen paikallinen opetussuunnitelma laaditaan ja hyväksytään suomen kielellä annettavaa esiopetusta varten. Riihimäen esiopetuksen opetussuunnitelma sisältää valtakunnalliset perusteet ja paikalliset täydennykset. Opetussuunnitelman asioiden käsittelyssä noudatetaan esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden rakennetta ja käsittelyjärjestystä. Paikallinen opetussuunnitelma laaditaan yhteiseksi kaikille esiopetusta antaville yksiköille ja liitetään sähköisenä kaupungin verkkosivuille.

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen henkilöstö ja huoltajat olivat edustettuina työryhmissä, joissa valmisteltiin paikallista esiopetuksen opetussuunnitelmaa. Lisäksi henkilöstöllä, huoltajilla ja yhteistyökumppaneilla oli mahdollisuus kommentoida paikallista esiopetuksen opetussuunnitelmaa ennen sen hyväksymistä lautakunnassa.

Lasten kanssa keskustellaan opetussuunnitelmassa linjatuista asioista. Lisäksi lasten mielipiteitä selvitetään havainnoimalla ja dokumentoimalla lasten toimintaa.

Riihimäen esiopetuksen opetussuunnitelmassa otetaan huomioon toimintaa linjaavat valtakunnalliset ja kunnan suunnitelmat, esimerkiksi hyvinvointisuunnitelma ja lapsivaikutusten arviointi. Tasa-arvolain sekä yhdenvertaisuuslain mukaiset suunnitelmat sisältyvät esiopetuksen vuosisuunnitelmiin. Esiopetuksen erilaiset järjestämistavat kuvataan kunnan opetussuunnitelmassa.

Esiopetuksen opetussuunnitelmaa täydentävässä vuosisuunnitelmassa kukin yksikkö kuvaa lyhyen aikavälin tavoitteet ja kehittämistarpeet. Yksikön vuosisuunnitelma laaditaan yhteistyössä perusopetuksen kanssa ja sen laadintaan osallistuu koko esiopetuksen henkilöstö. Edellisen vuosisuunnitelman toteutuminen arvioidaan vuosisuunnitelman hyväksymisen yhteydessä.

Esiopetuksen yksiköt tiedottavat huoltajille opetussuunnitelmasta ja sitä täydentävästä vuosisuunnitelmasta syksyn vanhempainillassa sekä sähköisen järjestelmän kautta.

Esiopetuksen yksiköt tiedottavat yksikkökohtaisista tarkennuksista suoraan kunkin yksikön sidosryhmille. Suunnitelmat ovat nähtävissä kaupungin verkkosivuilla.

Opetussuunnitelman laatua ja vuosisuunnitelman toteutumista arvioidaan toimintakausittain esiopetuksen henkilöstön ja huoltajien välisissä keskusteluissa, lasten antamina arviointeina ja henkilöstön antaman palautteen kautta. Huoltajat osallistuvat vuosittain sähköiseen asiakastytyväisyyskyselyyn, jossa on mahdollisuus yleisellä tasolla arvioida esiopetuksen toteutumista. Saatu palaute huomioidaan toimintakausittain esiopetuksen opetussuunnitelmaa täydentävän vuosisuunnitelman laatimisen yhteydessä.

2 Esiopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

Riihimäen paikalliset tarkennukset lukuun 2

Riihimäellä esiopetus järjestetään varhaiskasvatuksen hallinnoimana. Lapsen esiopetuspaikka määräytyy pääsääntöisesti asuinalueen koulupolun mukaisesti. Esiopetusta annetaan joko päiväkodin tai alakoulun tiloissa. Alueilla tehdään yhteistyötä varhaiskasvatuksen ja koulujen kesken.

Esiopetusta annetaan kaikkina muina koulupäivinä paitsi lauantaisin. Esiopetuspäivän pituus on 4h/pv. Esiopetusryhmän henkilöstömäärä on määritelty lainsäädännössä. Esiopetusta tarjoava yksikkö järjestää myös tarvittavat esiopetusta täydentävät varhaiskasvatuspalvelut. Esiopetuksen lisäksi tarvittavat vuorohoitopalvelut järjestetään keskitetysti yhdessä varhaiskasvatusyksikössä.

Esiopetuksessa voidaan käyttää erilaisia havainnointi ja suunnittelulomakkeita lapsen yksilöllisten tavoitteiden asettamiseksi. Lapsen esiopetuksen suunnitelma ja sen toteutumisen arviointi tehdään yhdessä lapsen ja huoltajien kanssa lapsen oppimisen, hyvinvoinnin ja osallisuuden varmistamiseksi.

Esiopetuksen arvoperusta pohjautuu varhaiskasvatuksen ja Riihimäen kaupungin arvoperustaan. Leikki on esiopetuksessa laaja-alaisen osaamisen keskeinen oppimis- ja työskentelymenetelmä. Täydennyskoulutuksen kautta varmistetaan esiopetuksen henkilöstön taito ja valmius tukea laaja-alaisen oppimisen taitoja, muun muassa tieto- ja viestintäteknologiaan liittyviä asioita.

Robotiikka esiopetuksessa

Esiopetuksessa kaikki lapset tutustuvat robotiikkaan leikkimällä, tutkimalla ja kokeilemalla.

Tavoitteena:

Lapsia rohkaistaan kyselemään, ihmettelemään, tutkimaan ja kokeilemaan.

Kannustetaan kriittiseen ajatteluun ja ratkaisemaan ongelmia. Vahvistetaan ohjelmoinnista ajattelua.

Vahvistetaan lapsen tapaa ajatella ja työskennellä, sekä annetaan mahdollisuus olla luova ja innovatiivinen.

Robotiikan parissa työskenneltäessä harjoitellaan yhdessä tekemistä, vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä. Lapsia ohjataan/tuetaan asettamaan yhdessä tavoitteita ja toimimaan yhteisen päämäärän suuntaisesti.

Aikuisen tehtävänä robotiikan oppimisessa on ohjata lasten oppimisprosessia lasten osallisuus huomioiden.

Rohkaista lapsia suhtautumaan teknologiaan ennakkoluulottomasti, sekä vahvistaa lasten teknologista itsetuntoa myönteisten oppimiskokemusten avulla.

Yhdessä tutustutaan myös tekoälyn käsitteisiin ja toimintaan ikätasolle sopivalla tavalla

Teknologian ymmärtämisessä keskeistä on myös siihen liittyvien eettisten kysymysten pohdinta.

Robotiikan oppimisprosessin dokumentointi ja arviointi yhdessä lasten kanssa kehittää lasten itsearvioinnin taitoja, kannustaa sitoutumaan yhteisiin tavoitteisiin ja ymmärtämään omaa oppimistaan paremmin.

Sisältö:

Robotiikan opetus esiopetuksessa pohjautuu esiopetuksen oppimisalueiden tavoitteisiin ja sisältöihin; robotiikan oppimistuokiot yhdistetään esiopetussuunnitelman oppimistavoitteisiin ja oppimisessa hyödynnetään teknologiaan tutustumisen mahdollisuuksia arjessa.

Robotiikan opetukseen liittyvien leikkien, pelien ja erilaisten tutkimustehtävien kautta lapsi tutustuu teknologiaan ja löytää oppimisen ilon. Lapsia rohkaistaan kyselemään, ihmettelemään, tutkimaan ja kokeilemaan.

Robotiikassa lapsia kannustetaan kriittiseen ajatteluun ja ratkaisemaan ongelmia.

Ohjelmoinnillinen (algoritminen) ajattelu on keskeinen osa ongelmanratkaisutaitoja. Siinä keskeistä on ongelman purkaminen osiin. Algoritmisen ajattelun taidot ovat keskeisiä matematiikan ja luonnontieteiden oppimisessa.

Robotiikkaopetuksessa vahvistetaan lapsen tapaa ajatella ja työskennellä, sekä annetaan mahdollisuus olla luova ja innovatiivinen. Tavoitteelliset rakentamistehtävät kehittävät suunnittelun taitoja ja loogista ajattelua, sekä motorisia taitoja. Esineiden, laitteiden ja koneiden, sekä yksinkertaisten mekanismien tutkiminen tutustuttavat mekaniikkaan ja auttavat ymmärtämään ympäröivää maailmaa.

Robotiikan parissa työskenneltäessä harjoitellaan yhdessä tekemistä, vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä. Lapsia ohjataan/tuetaan asettamaan yhdessä tavoitteita ja toimimaan yhteisen päämäärän suuntaisesti.

Aikuisen tehtävänä robotiikan oppimisessa on ohjata lasten oppimisprosessia lasten osallisuus huomioiden. Monipuoliset oppimismateriaalit ja virikkeellinen toimintaympäristö innostavat lapsia teknologian pariin. Yhteiset pohtimisen, tutkimisen ja kokeilemisen hetket tukevat sosiaalisten taitojen ja ajattelun taitojen kehittymistä.

Robotiikan opetuksen tavoitteena on rohkaista lapsia suhtautumaan teknologiaan ennakkoluulottomasti, sekä vahvistaa lasten teknologista itsetuntoa myönteisten oppimiskokemusten avulla. Robotiikan parissa toimiessaan lapset saavat mahdollisuuden innostua teknologiasta.

Teknologian ymmärtämisessä keskeistä on myös siihen liittyvien eettisten kysymysten pohdinta. Robotiikassa lapsia rohkaistaan pohtimaan teknologian roolia ihmisen elämässä, ja ihmisen vastuuta teknologian käyttäjänä. Yhdessä tutustutaan myös tekoälyn käsitteisiin ja toimintaan

ikätasolle sopivalla tavalla. Huomioitavaa on, että hyvät digitaidot ovat edellytys tekoälytaitojen omaksumiselle.

Ohjelmoinnillinen ajattelu on myös osa monilukutaitoa ja se kehittää lapsen kykyä ymmärtää, tulkita ja tuottaa erilaisia viestinnän muotoja. Ohjelmoinnin kautta lapsella on mahdollisuus oivaltaa, että teknologian toiminta riippuu hänen tekemistään ratkaisuista.

Luova rakentaminen on lapsille tärkeä tapa ilmaista itseään ja kehittää mielikuvitustaan.

Luovarakentaminen kehittää ongelmanratkaisutaitoja sekä yhteistyön merkitystä. Luovan rakentelun avulla lapset oppivat kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta, innostaa heitä löytämään ratkaisuja haasteisiin. Luovan rakentelun avulla lapset voivat myös tutkia maailmaa ympärillään ja oppia uutta sekä ymmärtää käsitteitä ja ilmiöitä konkreettisesti.

Robottiikan oppimisprosessin dokumentointi on tärkeä osa oppimista. Dokumentointi voidaan toteuttaa esimerkiksi lasten piirrosten ja kertomusten tai video- ja kuvatallenteiden avulla.

Digitaalisen dokumentoinnin taitoja harjoitellaan yhdessä lasten kanssa.

Arvioinnissa keskitytään onnistumisiin ja rohkaistaan lapsia näkemään omia ja toisten vahvuuksia.

3 Kasvua ja oppimista tukeva toimintakulttuuri

Riihimäen paikalliset tarkennukset lukuun 3

Toimintakulttuurin vahvistaminen ja kehittäminen edellyttää esiopetusyksikössä toimintakulttuuri -käsitteen avaamista, keskustelua aikuisten toimintatavoista ja asenteista sekä sovittuihin käytänteisiin sitoutumista. Yhdessä sovitut asiat ja käytännöt sekä toteutumisen arviointi kirjataan tiimisopimukseen.

Lapsille laaditaan lapsen esiopetuksen suunnitelma, joka pohjautuu lapsen käsitykseen itsestään sekä huoltajien ja esiopetushenkilöstön näkemykseen lapsesta. Suunnitelman avulla tuetaan lapsen yksilöllistä oppimista. Lapsen esiopetuksen suunnitelman laadinnan yhteydessä lapsi voi ilmaista esiopetusvuoteen kohdistuvia toiveita, odotuksia, ilonaiheita tai mahdollisia pelkoja. Mikäli lapsi on esiopetuksen lisäksi osa-aikaisessa varhaiskasvatuksessa, siihen liittyvät tavoitteet ja huomioitavat asiat kirjataan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan tai esiopetuksen suunnitelmaan.

Lapset arvioivat omaa toimintaansa ja heille annetaan mahdollisuus osallistua säännöllisesti esiopetuksen suunnitteluun ja arviointiin. Tiimisopimuksessa kuvataan nämä käytännöt.

Suunnittelu ja arviointi voi kohdistua esimerkiksi toiminnan sisältöön, oppimisympäristöön tai erilaisten pulmien käsittelyyn ja ratkaisemiseen.

Oppimisympäristön kehittämiseksi henkilöstö havainnoi ja arvio lapsiryhmän toimintaa jatkuvasti sekä antaa lapsille mahdollisuuden ottaa osaa oppimisympäristön kehittämiseen ja rakentamiseen. Esiopetusryhmien sijainti tarjoaa erilaisia mahdollisuuksia rakentaa oppimisympäristöä.

Kaikissa esiopetusryhmissä harjoitellaan tunnistamaan, ilmaisemaan ja säätämään erilaisia tunteita sekä opetellaan ratkaisemaan ristiriitatilanteita. Oppimisympäristön tunneilmasto, jonka aikuiset toiminnallaan muodostavat, on lapsen kasvun ja oppimisen kannalta tärkeä tekijä. Turvallisessa toimintaympäristössä lapsi uskaltaa yrittää ja kokeilla.

Jokaiseen esiopetuspäivään kuuluu ruokailu, joka on kasvatuksellinen tilanne niin kuin kaikki esiopetuspäivän tilanteet. Esiopetuspäivä sisältää mahdollisuuden sekä reippaaseen liikuntaan että rauhalliseen toimintaan.

Eri tahojen kanssa tehtävän yhteistyön tavoitteena on lapsen kehitystä ja oppimista tukeva jatkumo sekä yhtenäinen pedagoginen linjaus. Tavoitteena on myös moniammatillisuuden vahvistaminen alueellisesti eri toimijoiden välistä yhteistyötä kehittämällä. Avoin vuorovaikutus sekä toimivat tiedonsiirtokäytännöt ovat oleellisia asioita. Esiopetuksen siirtymävaiheista on laadittu erillinen kuvaus.

4 Esiopetuksen toteuttamisen periaatteet

Riihimäen paikalliset tarkennukset lukuun 4

Riihimäen esiopetuksessa leikki eri muotoineen toimii keskeisenä työtapana. Leikkiä hyödynnetään opetuksessa päivittäin. Tila- ja henkilöstöressurssien mukaan toimitaan mahdollisimman paljon pienryhmissä, mikä mahdollistaa yksilöllisten, eriytettyjen työtapojen käytön.

Esiopetuksessa käytetään monipuolisesti erilaisia työtapoja, joilla taataan lapsille onnistumisen kokemuksia ja oppimisen iloa. Työtapojen valinnan ja painotusten lähtökohtana ovat yksittäisen lapsen ja lapsiryhmän tarpeet sekä kiinnostuksen kohteet. Työtapojen valinnassa huomioidaan oppimisympäristön, päiväkotitai kouluympäristön, lähiympäristön sekä Riihimäen kulttuuripolun tarjoamat mahdollisuudet. Aikuisten tehtävänä on huolehtia siitä, että erilaisia työtapoja käytetään johdonmukaisesti ja suunnitelmallisesti, jolloin lapsi voi ennakoida tulevaa toimintaa ja lapsen osallisuus vahvistuu.

Työtapojen kehittäminen pohjautuu havainnointiin, jatkuvaan ja säännölliseen arviointiin sekä lapsilta ja huoltajilta saatuun palautteeseen. Havaintojen, arvioinnin ja saadun palautteen pohjalta käytössä olevia työtapoja kehitetään vastaamaan paremmin tarkoitustaan tai valitaan kokonaan uusia työtapoja esiopetuksen tavoitteisiin pääsemiseksi. Arviointia, saatua palautetta ja kehittämisen tuloksia hyödynnetään nykytilanteen lisäksi myös seuraavan esiopetusvuoden toiminnassa. Saatu palaute nähdään arvokkaana toiminnan kehittämisen välineenä.

Arvioinnin kautta oppimisympäristöä muokataan siten, että se mahdollistaa lasten oppimista edistävien työtapojen käyttöä. Huoltajille kerrotaan esimerkiksi vanhempainillassa ryhmässä käytettävistä työtavoista, jolloin he voivat helpommin arvioida työtapojen monipuolisuutta.

Kehityskeskusteluissa pohditaan henkilöstön valmiuksia käyttää monipuolisia työtapoja ja hyödyntää omia vahvuuksia. Samalla tiedostetaan mahdolliset koulutustarpeet.

Tiimisopimukseen kirjataan yhteiset periaatteet toiminnan arvioinnista ja kehittämisestä sekä sovitut johdonmukaiset työtavat ja vastualueet. Esiopetuksessa olevan lapsen kehitykseen, kasvuun ja oppimiseen liittyviä havaintoja kirjataan säännöllisesti ja monipuolisesti. Lapsen vahvuuksia tuetaan ja tuen tarpeita tunnistetaan myöhempinä oppimisvaikeuksia ennustavissa taidoissa.

Esiopetusvuoden alussa laaditaan yhteistyössä lapsen ja huoltajien kanssa lapsen esiopetuksen suunnitelma. Suunnitelmaan kirjataan lapsen yksilölliset tavoitteet esiopetusvuodelle sekä sovitut pedagogiset ja oppimisympäristöön liittyvät ratkaisut tavoitteisiin pääsemiseksi. Mikäli lapsi on esiopetuksen lisäksi osa-aikaisessa varhaiskasvatuksessa, siihen liittyvät tavoitteet ja huomioitavat asiat kirjataan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan tai esiopetuksen suunnitelmaan. Suunnitelman toteutumista arvioidaan esiopetusvuoden keväällä yhdessä lapsen ja huoltajien kanssa.

Esiopetusvuoden aikana kolmiportaisen tuen asiakirjat (pedagoginen arvio ja selvitys, tehostetun tuen oppimissuunnitelma ja henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma HOJKS) kirjataan Riihimäen kaupungin sähköiseen järjestelmään.

Riihimäellä on laadittu tiedonsiirron käytänteisiin liittyvä kuvaus siirtymävaiheista varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta alkuopetukseen. Kun lapsi siirtyy esiopetuksesta toiseen esiopetusyksikköön, lähettävän yksikön opettaja siirtää lasta koskevat havainnointi- ja suunnittelukaavakkeet uuteen esiopetusryhmään. Opettaja järjestää siirtopalaverin, johon osallistuvat lapsen opetuksesta ja kuntoutuksesta vastaavat tahot sekä lapsen huoltajat ja mahdollisuuksien mukaan lapsi.

Keskusteluissa huoltajien kanssa saadaan tietoa muun muassa siitä, miten kaverisuhteet ja kiinnostuksen kohteet ovat muuttuneet esiopetuksen aikana. Henkilöstö sopii ryhmän käytänteet tiimisopimuksessa ja arvioi tiimipalavereissa toimintaa suhteessa lapsiryhmään. Henkilöstön itsearviointiin perustuvia tietoja sekä lapsilta ja huoltajilta saatua palautetta käsitellään tiimipalavereissa ja mahdolliset muutokset käytänteissä kirjataan tiimisopimukseen.

Esiopetukseen osallistumisesta annetaan todistus. Käytössä on yhteinen todistus pohja.

Aikuiset havainnoivat lasten toimintaa, leikkiä ja keskusteluja. Havainnoinnin avulla saadaan tietoa lasten mielenkiinnon kohteista, joita hyödynnetään toiminnan toteutuksessa. Aikuisella on tiedossa yhteiset tavoitteet, joihin oppimiskokonaisuudella pyritään, mutta aihepiiri voidaan valita lasten mielenkiinnon kohteista. Aihepiiri, lasten kokemukset ja toiveet vaikuttavat

valittaviin työtapoihin. Esimerkkinä lasten omaehtoisen kauppaleikin laajentaminen yhteiseksi laaja-alaiseksi oppimiskokonaisuudeksi, jossa toimitaan vuorovaikutuksessa vaikkapa naapuriryhmän lasten kanssa.

Lapset ovat mukana toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa ryhmässä sovittujen käytänteiden mukaisesti. Yhteistä toimintaa dokumentoidaan ja löydetään yhteisiä onnistumisen kokemuksia. Lapsille sanoitetaan, miten heidän ideoitaan on hyödynnetty toiminnassa, jolloin lasten tietoisuus omista vaikutusmahdollisuuksista kasvaa.

Oppimiskokonaisuuksien toteuttamisessa hyödynnetään pienryhmätoimintaa, jolloin saman aihepiirin sisällä lapset voivat työstää asiaa käyttäen erilaisia työtapoja ja mielenkiinnonkohteita omien valmiuksiensa mukaisesti.

Esiopetuksen yhteiset tavoitteet on kuvattu valtakunnallisessa esiopetuksen opetussuunnitelmassa kattavasti ja monipuolisesti. Tavoitteiden ja oppimiskokonaisuuksien sisällön tarkempi pohdinta sekä tiedon, taidon ja kokemusten jakaminen toteutuu tiimeissä, työilloissa, keskusteluissa kollegoiden kanssa ja pedagogisessa kahvilassa. Tarvittaessa on löydettävissä runsaasti keinoja tavoitteiden sisältöjen omatoimiseen selvittämiseen ja tarkentamiseen muun muassa ammattikirjallisuuden ja oheismateriaalien avulla.

Kasvatusyhteistyössä ja ryhmän toiminnassa huomioidaan lasten perheiden erilaiset kulttuuriset piirteet. Vieraskielisten lasten esiopetus järjestetään Riihimäellä muun esiopetuksen yhteydessä. Esiopetusta annetaan suomen kielellä. Vieraskielisten lasten esiopetusta varten on esiopetuksen kuntakohtaisen opetussuunnitelman oheismateriaaliin liitetty suomi toisena kielenä opetuksen tukiaineistoa. S2-opetusta antaa esiopetusryhmän varhaiskasvatuksen opettaja.

Vieraskielisten perheiden kohdalla lapsen esiopetuksen suunnitelmaa laadittaessa ja kolmiportaisen tuen tapaamisissa huoltajien kanssa käytetään tarvittaessa tulkkia. Tämä mahdollistaa kasvatusyhteistyön, mikä puolestaan tukee hyvän kasvatuksen ja opetuksen toteutumista.

5 Lapsen kasvun ja oppimisen tuki

Riihimäen paikalliset tarkennukset lukuun 5

Yleinen tuki

Opettaja havainnoi lasta ryhmässä ja yksilönä ja käyttää havainnoinnissa ja arvioinnissa apuna erilaisia tehtäviä ja alkukartoituksia. Opettajan, lapsen ja huoltajien yhteisessä keskustelussa syksyllä huoltajat kertovat lapsestaan ja tuovat esille haluamiansa asioita. Lapselle annetaan mahdollisuus osallistua keskusteluun. Opettaja tuo esille niitä näkökulmia, joita on havainnoinut lapsesta.

Opettaja seuraa ja arvioi esiopetusvuoden tavoitteiden täyttymistä säännöllisesti esiopetusvuoden aikana. Yleinen tuki on muun muassa pedagogiikan mukauttamista, ympäristön ja työkäytäntöjen arviointia ja muokkaamista sekä lapsen tarkempaa havainnointia. Varhaiskasvatuksen opettaja dokumentoi yleisen tuen tarpeet ja niihin liittyvät tukitoimet lapsen esiopetuksen suunnitelmaan. Lapsen havainnoinnin lisäksi arvioidaan ryhmän aikuisten toimintaa ja oppimisympäristöä. Yleinen tuki toteutuu opettajan, huoltajien ja muiden asiantuntijoiden yhteistyönä lapsen esiopetusryhmässä. Myös lasten mahdollinen esiopetusta täydentävä varhaiskasvatus tulee huomioida yhtenä lisäresurssina tuettaessa lapsen kasvua ja kehitystä.

Tehostettu tuki

Opettaja ja konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja laativat lapsen kokonaistilanteesta sekä tuen tarpeista pedagogisen arvion, joka käsitellään moniammatillisessa ryhmässä. Ryhmään kuuluvat varhaiskasvatusyksikön johtaja, esiopetusryhmän opettaja, konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja koulupsykologi/-kuraattori. Ryhmän puheenjohtajana toimii esiopetusyksikön esimies ja koollekutsujana alueen konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja. Ryhmä kokoontuu lukuvuoden aikana varsinaiseen kokoukseen vähintään kolme kertaa ja neljäntenä kertana on siirtopalaveri esiopetuksesta alkuopetukseen. Tarvittaessa kokoontumisia voi olla useampia.

Pedagoginen arvio on huoltajien luettavana ennen moniammatillisen ryhmän käsittelyä. Halutessaan huoltajat voivat osallistua lapsensa asian käsittelyyn tässä ryhmässä. Opettaja tiedottaa huoltajille ryhmän kokoontumisesta. Pedagogisen arvion käsittelyn jälkeen opettaja kirjaa käsittelytiedot sähköiseen järjestelmään.

Lapselle laaditaan tämän jälkeen yhteistyössä lapsen, huoltajien ja muiden tarpeelliseksi katsottujen yhteistyötahojen kanssa esiopetuksen oppimissuunnitelma, johon kirjataan lapsen tehostetun tuen toteuttaminen, seuranta ja arviointi. Oppimissuunnitelman kokoamisesta vastaa konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja opettajan ja tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa ja sen toteuttamisesta vastaa opettaja. Opettaja kirjaa tehostetun tuen oppimissuunnitelman sähköiseen järjestelmään.

Tehostetun tuen toteutumista seurataan säännöllisesti lapsen tehostetun tuen oppimissuunnitelman mukaisesti vähintään kolmen kuukauden ajan. Mikäli lapsi lapsen tilanne muuttuu eikä tehostettu tuki arvioinnin perusteella ole enää tarpeen, lapsi siirtyy takaisin yleisen tuen piiriin. Mikäli tehostettu tuki ei riitä, siirrytään erityiseen tukeen.

Erityinen tuki

Kun lapsen kasvussa ja oppimisessa on annetusta tehostetusta tuesta huolimatta edelleen pulmia, laaditaan lapsen vahvuuksista ja tuen tarpeista pedagoginen selvitys. Selvityksen kokoamisesta vastaa konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja opettajan ja tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Varhaiskasvatuksen pienryhmässä edellä mainituista asioista vastaa ryhmässä toimiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja. Selvitystä laadittaessa kuullaan lasta ja huoltajia.

Pedagoginen selvitys käsitellään moniammatillisessa ryhmässä. Halutessaan huoltajat voivat osallistua lapsensa asian käsittelyyn tässä ryhmässä. Moniammatillisen ryhmän käsittelyn jälkeen erityisen tuen päätöksen valmistelee konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja hallinnollisen päätöksen tekee varhaiskasvatuspäällikkö.

Lapselle laaditaan lapsen, huoltajien ja muiden yhteistyötahojen kanssa henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma eli HOJKS. Suunnitelman laatimisesta vastaavat alueen konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja esiopetusryhmän opettaja ja pienryhmässä ryhmässä toimiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja. Erityisen tuen piirissä olevan lapsen opetus voidaan järjestää joko omassa esiopetusryhmässä tai varhaiskasvatuksen pienryhmässä. HOJKSin toteutumisesta vastaa ryhmässä toimiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja tai opettaja yhteistyössä huoltajien kanssa.

Erityisen tuen päätös voidaan purkaa yhteistyössä huoltajien ja moniammatillisen ryhmän kanssa uuden pedagogisen selvityksen pohjalta. Päätös puretaan hallinnollisesti. Tällöin lapsi siirtyy jälleen tehostetun tuen piiriin ja hänelle aiemmin laadittu oppimissuunnitelma tarkistetaan.

Pidennetty oppivelvollisuus

Kun lapsi saa suosituksen pidennettyyn oppivelvollisuuteen hoitavalta taholta, alueen konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja käy lapsen huoltajien kanssa keskustelun pidennetyyn oppivelvollisuuden toteuttamisen kolmesta eri vaihtoehdosta. Huoltajat päättävät pidennetyyn oppivelvollisuuden toteuttamisvaihtoehdosta. Jos lapsi aloittaa pidennettyyn oppivelvollisuuteen kuuluvan esiopetuksen 6-vuotiaana, esiopetus voi kestää yhden tai kaksi vuotta. Ratkaisu esiopetuksen pituudesta tehdään ensimmäisen esiopetusvuoden aikana.

Alueen konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja kokoaa tarvittavat asiantuntijalausunnot ja toteuttaa huoltajan ja lapsen kuulemisen erityisen tuen ja pidennetyyn oppivelvollisuuden päätöksen valmistelemiseksi. Päätöksen näistä tekee varhaiskasvatuspäällikkö.

Esiopetusta edeltävänä keväänä järjestetään palaveri, jossa suunnitellaan lapsen koulupolkua ja siirretään tiedot varhaiskasvatuksesta esiopetukseen. Palaverin kutsuu koolle konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja tai joku muu sopivaksi katsottu henkilö lähettävältä taholta. Palaveriin osallistuvat lapsen huoltajat, opettajat sekä muut yhteistyötahot.

Pidennetyt oppivelvollisuuden piirissä olevan lapsen esiopetus järjestetään pääsääntöisesti joko varhaiskasvatuksen pienryhmässä tai lapsen oman alueen esiopetusryhmässä. Varhennettu esiopetus 5-vuotiaana järjestetään varhaiskasvatuksen pienryhmässä tai lähipäiväkodissa. Lähipäiväkodista lapsi siirtyy toiseksi esiopetusvuodeksi oman alueensa esiopetusryhmään.

6 Opiskeluhoolto

Riihimäen näkökulma

Riihimäellä laaditaan opiskeluhoollon kokonaisuuden toteuttamiseksi opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelma. Järjestäjäkohtaisen opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen opiskeluhoollon ohjausryhmä. Opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelma kattaa myös esiopetuksen ja kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun. Opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelma korvaa opiskeluhoollon osalta paikallisen opetussuunnitelman.

Esiopetusyksikössä perustetaan yhteisöllistä oppilashuoltoa kehittämään ja sen toteutumista valvomaan yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä. Mikäli esiopetusyksikkö toimii alakoulun tiloissa, yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä on esiopetusyksikön ja koulun yhteinen. Yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän tehtävänä on suunnitella, koordinoida ja kehittää yksikön toimintakulttuuria ja hyvinvointia sekä huolehtia siitä, että oppilashuollon kannalta oleelliset asiakirjat (esimerkiksi turvallisuussuunnitelma ja kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma) ovat ajantasaiset.

Yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän jäsenet päätetään esiopetusyksikkö-/koulukohtaisesti. Ryhmää johtaa rehtori/ varhaiskasvatustyksikön johtaja. Ryhmään kuuluu lisäksi riittäväksi katsottu opettajaedustus sekä esimerkiksi koulupsykologi/ kuraattori / terveydenhoitaja/ konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja. Yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän tapaamisiin kutsutaan myös muita, koulun ulkopuolisten yhteistyötahojen edustajia. Ryhmä kokoontuu vähintään kolme kertaa lukuvuoden aikana. Kokoontumisista laaditaan muistio.

Esiopetuksessa yksilökohtainen oppilashuolto perustuu aina huoltajan suostumukseen. Asian käsittely yksittäisen lapsen tueksi koottavassa asiantuntijaryhmässä ja ryhmän kokoonpano perustuvat aina huoltajan suostumukseen.

Riihimäelle on laadittu kuntakohtainen oppilashuoltosuunnitelmalomake, johon jokainen esiopetusyksikkö tekee omat yksikkökohtaiset tarkennuksensa. Yksikkökohtaiset oppilashuoltosuunnitelmat liitetään esiopetuksen vuosisuunnitelmiin ja hyväksytään vuosittain sivistyslautakunnassa.

7 Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuva esiopetus

Riihimäen paikallinen tarkennus lukuun 7

Riihimäellä ei tarjota erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuvaa esiopetusta.